

Impactul educației umaniste asupra tinerei generații

Maria Stoica

Mots clés: éducation, humanism, jeune génération, recherche, Saint George

L'impact de l'éducation humaniste sur la jeune génération

Résumé: L'épreuve „L'impact de l'éducation humaniste sur la jeune génération » est structurée en trois parties : 1. L'argument, 2. Des points de vue sur l'étude du latin dans notre pays et 3. Le questionnaire.

Dans la première partie, l'auteur montre l'importance de l'élément linguistique et culturel- scientifique dans l'étude des langues classiques en Roumanie. On fait une incursion dans l'histoire de l'étude de ces disciplines pendant le XXe siècle et on indique le rôle qu'elles pourraient avoir dans la formation des jeunes dans l'école du XXIe siècle.

Dans la deuxième partie de l'épreuve, l'auteur nomme des jeunes prestigieux roumains qui, par l'étude approfondi des langues classiques, ont choisi leur profession (Lucia Goianu, élève au Collège National „Gheorghe Șincai” de Bucarest) ou bien ils ont réussi se réaliser au niveau international (Livia Pușcaragiu, ancienne élève du Collège National „B.Petriceicu-Hașdeu” de Buzău).

La troisième partie représente une application du questionnaire réalisé par l'auteur même. On y trouve les réponses données par deux jeunes: Isabela Stoian, l'étudiante à la Faculté de langues classiques de Bucarest et Anamaria Stoica, professeur au Collège National „Petru Rareș” de Târgu-Neamț.

La dissertation démontre d'un bout à l'autre la nécessité de l'étude des langues classiques en Roumanie, l'impact culturel- scientifique de ces disciplines, leurs valences profondément éducatives, nécessaires pour la formation d'un citoyen de l'Europe unie.

I. ARGUMENT

Criticul și esteticianul literar Titu Maiorescu, evidențiind importanța studiilor clasice, spunea: „Limba latină este pururea cel mai bun fundament și cea mai bună disciplină pentru orice parte a gândirii noastre; în privința morală este totodată modelul care ne arată cum instrucțiunea și educația se întăresc una pe alta.”

Mihai Eminescu, în perioada studiilor la Viena și Berlin, descoperirea frumusețea clasicismului greco-latin, fiind atras nu numai de arta clasică, de poezia latină (îndeosebi Horațiu), ci și de filosofia elină, în care vedea influența gândirii filosofice scopenhaueriene.

Întors în țară, poetul român va pleda pentru introducerea limbii latine în școli,

chiar pentru studierea anumitor discipline (istoria, filosofia, geografia etc.) în limba a cărei rigoare și distincție o considera cea mai potrivită să exprime spiritul tânăr. Accesul la izvoarele de înțelepciune, la esența a ceea ce înseamnă spiritualitate și gândire umană, era posibil doar prin intermediul latinei, care ar fi trebuit aprofundată, până la descoperirea frumuseții și tinereții ei perene. Iată ce spunea poetul, într-un articol din ziarul „Timpul”, apărut în anul 1880, numărul din 28 iunie:

„Cultura clasică are calitatea determinantă de a crește; ea este prin excelență educativă (...). A învăța vocabule latine pe dinafară, fără a fi pătruns de aceluși spirit de adevăr, de pragmatism și de frumusețe a antichității clasice, a învăța regulile gramaticale

fără a fi pătruns acea simetrie intelectuală a cugetării antice este o muncă zadarnică , o literă fără înțeles. Fixat odată pentru totdeauna, nemaiputându-se schimba, căci aparține unor timpuri de mult încheiați, spiritual antichității este regulatorul statornic al inteligenței și al caracterului și este izvorul timpului istoric”.

În prima jumătate a secolului XX , după înfăptuirea Marii Uniri de la 1918, studiul limbii latine și-a găsit locul cuvenit în programele școlare, beneficiind de cea mai mare atenție care i s-a dat vreodată în România. Conștienți de necesitatea cunoașterii propriilor origini, a rădăcinilor latine ale limbii române, dar și de importanța acestei limbi care a fundamentat limbajul juridic, teologic, medico-farmaceutic, cultural-științific, fiind un mijloc indispensabil – nu doar în studierea filologiei, dar și a istoriei, a filosofiei, a epigrafiei etc., românii au introdus masiv în școli studiul limbilor clasice. Nu era de conceput un învățământ solid fără studiul aprofundat al latinei și elinei. Cei mai mari cărturari români au beneficiat de o educație riguroasă, bazată pe cunoașterea “umanioarelor”. În orarul școlar , orele de latină alterna cu cele de elină, în cele șase zile de școală. Fără o astfel de pregătire nu ar fi fost posibilă formarea unor personalități marcante ale științei și culturii noastre: istoricii Nicolae Iorga și Vasile Pârvan, diplomatul Nicolae Titulescu, politicianii Ionel și Constantin Brătianu, dar și filologii Alexandru Rosetti, Sextil Pușcariu, scriitorul și criticul literar Eugen Lovinescu, el însuși profesor de limbi clasice, ca să ne oprim doar la aceste exemple.

După instaurarea la putere a comunismului, limbile clasice au fost marginalizate, mergându-se până la scoaterea lor din programa școlară. Ordinele staliniste, care prevedeau « formarea omului nou » nu mai îngăduiau accesul la valorile etice și estetice ale clasicismului greco-latin, formarea unor personalități cu un carac-

ter inspirat de școala moralistilor clasici. Idealul de frumusețe a ființei umane, celebrată pentru noblețea ei, intra în contradicție flagrantă cu ideea înregimentării individului a cărui personalitate nu mai conta.

În ciuda vicisitudinilor, limbile clasice au rezistat în România, traversând cele mai neguroase timpuri. Filosofi și esești, precum Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu, ajunși la Păltiniș, pentru a face discipolat pe lângă Constantin Noica, și-au completat, dar și « corectat » studiile universitare, urmând facultatea de limbi clasice. Astăzi ei sunt exponenți îndrăgiți ai culturii române, autori de cărți căutate în librării de intelectuali, dar și de tinerii dornici să descopere niște reperi moral-intelectuale autentice.

Există actualmente numeroși tineri valoroși, care fac cinste țării noastre, în calitate de competitori la concursuri și olimpiade de limbi clasice, în anii de liceu. Ei au devenit studenți ai facultăților de limbi clasice din țară, ori au obținut burse de studii la universități prestigioase din lume, ducând cu ei un bagaj considerabil de cunoștințe, pentru care sunt foarte apreciați.

Deși circumstanțele în care se desfășoară învățământul românesc astăzi sunt ostile « umanioarelor », tinerii se arată încă preocupați de studiul latinei și elinei, fiind în stare să își asume munca de autodidact, vibrând alături de profesorul lor în templul științei și culturii universale asigurat de clasicismul greco-latin.

În ultimii 10 ani, s-au desființat liceele de limbi clasice, iar studiul latinei s-a redus la o oră/săpt., profil uman, dispărând la celelalte profiluri. Teza semestrială, păstrată la clasele de filologie, nu face decât să împovăreze munca elevului, respectiv a profesorului, împiedicându-l să lucreze mai aprofundat.

Toată munca de pregătire, cu tinerii dornici de performanță, se desfășoară în

afara orelor de curs. O muncă titanică, dar generatoare de satisfacții enorme, căci tinerii dotați descoperă cât de puternici sunt, pătrund cu adevărat esența limbii latine, se minunează de frumusețea mesajului umanist conținut de textele traduse, sunt frapați de similitudinile cu prezentul pe care ni le dezvăluie istoria antică.

An de an, aceștia participă la competiții naționale și internaționale, trăind, alături de colegi și profesori, una dintre cele mai frumoase experiențe de cunoaștere. Constată că nu sunt singuri, că fac parte dintr-o **elită intelectuală** ce se bucură de un privilegiu rar, acela de a accede la cunoașterea unei lumi aducătoare de bucurii spirituale, încărcată de adânci semnificații. Odată trecut pragul acelei lumi, este greu să se mai întoarcă, astfel că drumul lor

este marcat decisiv de alegerea făcută în anii de liceu, când au participat la astfel de olimpiade.

Personal, am trăit de-a lungul anilor, bucuria adusă de participarea la astfel de competiții. Am putut urmări evoluția tinerilor, după terminarea liceului. O fostă elevă, Cenușar Cristina, performeră olimpică an de an, a devenit profesoară de limbi clasice, nevrând să părăsească domeniul îndrăgit în anii de școală. Ea predă astăzi latina la cele două licee maghiare din oraș.

Altă fostă elevă, Abraham Diana, ajunsă pe podiumul național cu locul I, a absolvit Facultatea de litere, limbi romanice, la Cluj-Napoca, plecând cu o bursă de studii în Franța, unde își pregătește doctoratul în domeniul **antropologiei**.

Elevii de la Colegiul Național „Mihai Viteazul”, participanți cu rezultate meritorii la olimpiada de limbi clasice, din anul 1996, încă mai fac performanță, în ciuda

extremei marginalizări la care a fost supusă această disciplină. În anul 2009, la Botoșani, au urcat pe podium două eleve ale școlii noastre: Grigoroșcuță Diana, care

a obținut premiul III, cu media 9,50 – și Novac Izabela, care a obținut Mențiune, cu media 8,70 (în fotografie cu cele două eleve, la Festivitatea de premiere a olimpicilor naționali, iunie 2009).

Anul acesta, la Deva, o altă elevă a școlii noastre, Ciocan Alexandra, s-a bucurat de obținerea unei Mențiuni, cu media 8,80. A fost surprinsă să afle cât de mulți tineri din România iubesc latina.

II. CUM ESTE VĂZUT STUDIUL LIMBII LATINE ÎN ȚARĂ

Dacă la Sfântu-Gheorghe studiul limbii latine este văzut ca o pasiune a profesorului care îi „contaminează” pe elevi cu acest „morb”, în țară sunt încă destui tineri cărora studiul limbilor clasice le-a marcat destinul, fără a-i împiedica să se realizeze profesional. Una dintre acestea, **Livia Cristina Pușcaragiu**, absolventă a C.N. “Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Buzău, profesor Silvia Lucan Musceleanu, este o

fostă arpinată, absolventă a Facultății de drept din București, secția româno-franceză. Astăzi lucrează în Elveția. Am spicuit din scrisoarea adresată școlii din Buzău, cu ocazia împlinirii a 140 de ani de activitate, în anul 2007 - citez:

“De trei ani lucrez și locuiesc la Geneva, «orașul lui Calvin» și al organizațiilor internaționale. Atribuțiile mele privesc colaborarea României cu unele dintre aceste organizații, cum ar fi Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală. Am început să aplic învățăturile marelui Titulescu care a slujit Liga Națiunilor, predecesoarea Organizației Națiunilor Unite (ONU), și care afirma: «cel mai bun mijloc de a apăra interesul românesc constă în a descoperi interesul european și chiar pe cel mondial care îi corespund, și de a le apăra pe acestea făcând interesul românesc să primeze».

(...) Când m-am decis să mă înscriu la secția de limbi străine a Liceului B. P.

Hasdeu, eram convinsă că dezlegarea secretelor limbilor altor popoare era cel mai minunat lucru pe care-l puteam face. Eram, în același timp, îndrăgostită de chimie și de matematică, pe ultima având plăcerea de a o studia toată perioada liceului. A fost o perioadă plină, în care simțeam că fiecare cuvânt străin învățat, fiecare nou verb conjugat contribuiau la clădirea punții către o nouă lume. O lume a comunicării, fără granițe, care deschide porțile înțelegerii și prieteniei.

Știam că eram acolo să ascult, să învăț, să înțeleg, să mă dezvolt uman și spiritual. Luigi Pirandello scrie într-o piesă a sa: « A fi înseamnă a construi. ». Pe băncile liceului am început să mă construiesc pe mine, cea care sunt azi. Și sunt mulți cei care au contribuit la această construcție : profesori exigenți, ambițioși, având conștiința datoriei și a dimensiunii rolului lor formativ. Datorită lor am învățat că voința este un element cheie al reușitei și că eșecurile de azi te pot ajuta să pregătești succesele de mâine.

Îmi amintesc delectarea cu care mă aplecam asupra textelor în limba latină și satisfacția pe care o aveam la finalul traducerii unei pagini sau a unui capitol din operele scriitorilor latini. A fost un domeniu în care am pătruns încet, ca într-o peșteră care necesită precauție și unde descopeream, apoi, lucruri senzaționale. Important este primul pas și un dram de perseverență după. Studiul limbii latine mi-a adus bucurii nemărginite, pentru că m-a introdus într-un spațiu spiritual plin de cărări fascinante: filozofia greacă, retorica celor mai vestiți oratori ai antichității, istoria antică. Ce poate fi mai atractiv decât să te apropii de ilustre personaje ale unor vremuri trecute prin intermediul unei pagini de carte? Și ce altă recompensă ar fi putut să-mi provoace o emoție atât de puternică precum excursia la Roma, în vederea participării la Concursul Internațional de Limba Latină de la Arpino, dedicat celebrului Cicero? (...)

Cred, prin urmare, că trebuie cultivată mândria de a fi român, nu în sensul de orgoliu național, ci de asumare a identității proprii, în cadrul identității mai largi, europene. Identitatea noastră își trage sevele dintr-un trecut care abundă în fapte de glorie și acte de virtute creștină, dar trebuie să se reveleze azi prin modul în care construim prezentul. Pentru aceasta este nevoie de tineri educați, care să-și investească resursele în cunoaștere și creație, să aspire spre originalitate și să dea măsura puterii lor de înnoire a societății. Așa cum arată studiile realizate la scară mondială, cunoașterea este unul dintre principalii factori de dezvoltare economică și culturală a unei nații. Progresul începe, într-adevăr, cu verbul *a învăța*.”-am încheiat citatul.

O altă tânără, **Maria-Lucia Goiană**, absolventă a Colegiului Național “Gheorghe Șincai” din București, a abținut în anul 2009 Premiul I la concursul internațional “HORATIANUM”, care se bucură de mare succes în străinătate. Mai jos am selectat câteva opinii, exprimate de aceasta în cadrul interviului publicat în ziarul “Teen Press”, nr.din oct. 2009:

“R.: Majoritatea consideră limba latină o limbă moartă, nefolositoare. Ce părere ai despre acest lucru?

M.G.: În nici un caz nu o consider o limbă moartă, în primul rând pentru că este purtătoarea unei literaturi și a unei culturi care mi se par nu numai foarte actuale, dar și foarte vii. Este utilă pentru multe alte lucruri, cum ar fi structurarea gândirii, înțelegerea altor idei; îți dă șansa să te folosești de propriile capacități spirituale, să ți le pui în valoare, să te autodepășești.

R.: Ce anume te-a ajutat, te-a motivat în dobândirea acestor performanțe lăudabile?

M.G.: M-au ajutat foarte mult părinții. M-au interesat limbile vechi dinainte să le învăț la școală, pentru că îmi place foarte mult istoria, iar ei m-au susținut, chiar

dacă am lăsat multe lucruri la o parte în favoarea limbii latine. Ceea ce m-a motivat a fost că, dincolo de gramatică și chestiunile tehnice – care se învață la un moment dat, ai acces la scrierile antice care sunt pline de semnificații.

R.: Ce simți când privești rezultatele și te vezi printre primii?

M.G.: Bineînțeles că este oarecum o răsplată pentru munca mea, dar sunt conștientă că încă am foarte multe de învățat și, până la urmă, trebuie să mă lupt cu mine, nu neapărat să fiu prima.

R.: Ce planuri ai cu privire la pasiunea ta pentru limbile clasice?

M.G.: În plan personal, vreau să mă înscriu la Facultatea de Limbi Clasice, să învăț greacă, pe care încă nu am avut ocazia să o cunosc așa bine.... » -am încheiat citatul.

III. CHESTIONAR

În perioada 10 august- 10 septembrie 2011 am trimis un chestionar colegilor din țară, cerându-le să valorifice experiența de clasicist. Voi reda în continuare răspunsurile a două tinere:

Opiniile studentei Isabela Stoian, Universitatea din București, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, secția Filologie Clasică, 21 de ani.

„Voi răspunde la întrebările acestui chestionar în calitate de studentă, fostă participantă la olimpiade și concursuri de limba latină, naționale și internaționale.

1. Considerați că studiul limbilor clasice mai este necesar astăzi, în epoca globalizării? Oferiți câteva argumente pentru care latina (și greaca veche) ar trebui să figureze în planul - cadru de învățământ ca disciplină obligatorie de studiu.

Studiul limbilor clasice este cu atât mai necesar astăzi, cu cât nevoia de cultură este mai accentuată, având în vedere cerințele și carențele. Însă pe lângă acest aspect, există numeroase argumente ce

susțin introducerea sau păstrarea limbii latine și a limbii eline (care nu ar trebui deloc pusă între paranteze, deoarece limbile clasice se completează una pe cealaltă) ca discipline obligatorii de studiu în planul de învățământ. Din punct de vedere istoric, observăm că la temelie cultura bazinului european modern se află cultura greco-romană, ce depășește hotarele bătrânului continent. De aici, putem înregistra numeroase influențe păstrate până în zilele noastre, influențe vizibile în arhitectură, în arte, într-un *modus vivendi* mai mult sau mai puțin modernizat, în limbile vorbite, în religie. Iar în ceea ce privește religia, nu trebuie să uităm că limbile clasice au fost (și încă mai sunt, în parte) cel mai important canal de transmitere a doctrinei și a cultului. Studiul latinei și al elinei nu ar trebui deloc neglijat, fiind un mod de identificare și de stabilire a propriilor origini, un izvor nesecat de înțelepciune și pragmatism, o modalitate perfectă de șlefuire a cugetului și a spiritului. Pentru că, în fond, studiul limbilor clasice reprezintă studiul unor discipline nobile, ce slujesc nevoilor și intereselor omului, faptură nobilă prin definiția sa.

2. Care sunt cele mai dragi reușite în munca dumneavoastră la catedră – educarea tinerilor în spiritul valorilor umaniste, succesele la olimpiadele și concursurile naționale, respectiv internaționale, publicarea de cărți și manuale?

Deși încă nu am ajuns la catedră, am avut multe satisfacții datorită studierii limbilor clasice. Am participat la numeroase concursuri și olimpiade, dintre care două internaționale. Descopăr mereu lucruri interesante despre umanitate și om și mă minunez de frumusețea sa, pe care clasiștii poate că o pun mai mult în valoare. Elementele culturale mi se par mai accesibile, mă bucur mai mult de artă și îmi este ușor să învăț limbi străine, deoarece am reușit să asimilez variate cunoș-

tințe lexicale și cunosc tipare gramaticale complexe, cu care pot găsi asemănări în multe dintre limbile moderne. Sunt adeseori înconjurată de persoane cu alese preocupări intelectuale și mă pot bucura de discuții pe teme din diverse domenii (lingvistică, filologie, filosofie, teologie, istorie, artă etc.).

3. Cine i-a motivat pe tineri să participe la competițiile naționale ori internaționale : profesorul de limbi clasice, părinții, școala, mediul cultural adecvat, propria pasiune a elevului pentru clasicismul greco-latin?

Participarea la competiții mi-a fost stimulată, în primul rând, de profesorul de limbi clasice, care a știut să îmi insufle dragostea de limba latină (doar latină am studiat în timpul liceului). Așa s-a născut pasiunea ce creștea odată cu nivelul de cunoștințe. Participând la olimpiade la care am întâlnit elevi și profesori dedicați clasicele, am observat că mă simt în largul meu și acest mediu, care mă împlinea și mă făcea fericită, m-a încurajat să perseverez.

4. În ce măsură pasiunea pentru studiul « umanioarelor » și-a pus amprenta asupra carierei profesionale a tânărului (tinerilor) format (-i) de dumneavoastră? Aveți absolvenți cu care dumneavoastră și școala vă mândriți?

Pasiunea pentru studiul « umanioarelor » m-a îndemnat să aleg secția de Filologie Clasică pentru perioada facultății și consider că acest lucru mă va ajuta într-o mare măsură în formarea profesională de mai târziu, deoarece îmi pune la dispoziție o bază culturală solidă, un mijloc sigur de autocunoștere și de măsurare a capacității intelectuale, un instrument de organizare a ideilor și de creare a deprinderilor analitice.

5. Cum este văzut studiul limbilor clasice în mediul socio-cultural unde vă desfășurați activitatea ; sunteți sprijinit în eforturile dumneavoastră?

Dacă răspunsul este afirmativ, indicați factorii care v-au susținut. Dacă răspunsul este negativ, arătați cauza piedicilor întâmpinate.

Având în vedere că îmi desfășor activitatea, în mare parte, printre clasiști, desigur că studiului limbilor clasice îi sunt acordate importanța și prețuirea meritate. **Iar persoanele care nu îi văd scopul nu cunosc mijloacele.** Sunt sprijinită și încurajată atât de devotamentul și pasiunea celorlalți pentru latină și elină, cât și de dorința profesorilor de a ne perfecționa - pentru a ajunge să gustăm cât mai mult din acest tezaur neprețuit al culturii universale. Piedicile au fost întâmpinate, de obicei, înafara acestui cadru și au fost înfățișate sub chipul unei viitoare nereușite în viața profesională, din cauza cererii atât de restrânse pe piața muncii a limbilor clasice."

Opiniile profesoarei Stoica Anamaria-Irina, Colegiul Național „Roman-Voda”, Roman, județul Neamț
Vârsta: 32 de ani
Vechimea în învățământ: 9 ani.

1. Considerați că studiul limbilor clasice mai este necesar astăzi, în epoca globalizării ? Oferiți câteva argumente pentru care latina (și greaca veche) ar trebui să figureze în planul - cadru de învățământ ca disciplină obligatorie de studiu. *La această întrebare se poate răspunde succint sau amplu, în funcție de numărul argumentelor oferite.

„Chiar dacă părerile vehiculate astăzi pun la îndoială valoarea de actualitate a studiilor umaniste, considerate ca fiind lipsite de o finalitate imediată, limbile clasice fiind etichetate adesea ca depășite, studiul limbilor clasice este astăzi mai necesar ca oricând. Aducând în prim-plan elementele culturale ale antichității, studiile clasice nu fac decât să promoveze valorile spirituale și etice care

definesc întreaga omenire. Din perspectivă lingvistică, limbile clasice rămân cel mai util instrument de care se pot folosi cei care doresc să aprofundeze domenii distincte făcând apel la sursele originale: teologie, filozofie, istorie, epigrafie, drept. E foarte adevărat că studiul acestor limbi implică necesitatea unui efort constant de învățare pentru a atinge un nivel mediu de cunoaștere. El însă se poate atinge. Iar reușita este simțită cu atât mai mare cu cât deschide calea cunoașterii mult mai facile a altor discipline. Pentru că, indiferent de cât de mult sau de puțin am agreat studierea limbii latine în timpul anilor de școală, nu putem tăgădui că ne-a ușurat mult demersul de învățare a celorlalte limbi române. Așadar, nu putem decât să aderăm la concepția promovată de Schopenhauer în lucrarea sa **Lumea ca voință și reprezentare: „Studiile autorilor clasici se numesc cu tot dreptul studii umaniste pentru că elevul devine iarăși om, în prima linie prin ele, în timp ce face cunoștință cu o lume care era încă liberă. ... Cei vechi nu vor îmbătrâni niciodată. Ei sunt și rămân steaua polară de care trebuie să ne călăuzim în toate năzuințele noastre. ... Rușinea va fi de partea acelei epoci care s-ar încumeta să înlăture pe antici. ... Cine nu știe latinește este asemenea omului care se găsește într-o regiune frumoasă, învăluit în ceață: orizontul său este foarte limitat; el vede clar numai ce este în imediata lui apropiere și la vreo câțiva pași se pierde vag. Din contră, orizontul celui ce știe latinește câștigă foarte mult în întindere cuprinzând secolele mai noi, evul mediu și antichitatea. ... Cine nu știe latinește se prenumără în rândul vulgului.”**

2. Care sunt cele mai dragi reușite în munca dumneavoastră la catedră – educarea tinerilor în spiritul valorilor umaniste, succesele la olimpiadele și concu-

surile naționale, respectiv internaționale, publicarea de cărți și manuale?

Cu siguranță, cele mai dragi și palpabile reușite sunt succesele pe care le-au avut elevii coordonați de mine la olimpiadele și concursurile școlare. Dar, poate, mai dragi sunt reușitele mai puțin vizibile, cele care s-au constituit în reușite după mulți ani după ce elevii au absolvit liceul. E vorba de cei care, după ani, chiar dacă în timpul anilor de studiu nu au excelat, nu au dovedit un interes aparte, aș spune chiar deloc, în privința învățării limbilor clasice, mărturisesc că de-a lungul studiilor universitare s-au folosit de cunoștințele de limbi clasice acumulate cu atâta insistență din parte profesorului. Iar anul acesta voi trăi experiența de a avea alături, de astă dată în calitate de colegă, pe o fostă elevă. Care va preda ... limba latină. Chiar în liceul pe care l-a absolvit.

3. Cine i-a motivat pe tineri să participe la competițiile naționale ori internaționale: profesorul de limbi clasice, părinții, școala, mediul cultural adecvat, propria pasiune a elevului pentru clasicismul greco-latin?

E dificil de identificat o motivație precisă. Aș spune că un pic din fiecare. Deși am remarcat că prima prezență la pregătirea pentru concursuri e hotărâtoare. Elevul și profesorul se cunosc altfel, într-un cadru mai puțin constrângător decât cel al orei de curs. Odată îndepărtată presiunea notei de la clasă, elevul găsește „curajul” să adreseze întrebările suplimentare pe care le așteptăm de atâtea ori în zadar. Reclamându-ne toată atenția, elevul devine partener de la egal la egal al profesorului cu care „luptă” pentru atingerea aceleiași reușite. O reușită care va fi a amândurora. Nu doar în plan academic, premiată în cadrul concursului, ci și una în plan uman. Poate mai puțin importantă la prima vedere, dar care devine uneori o reușită pentru toată viața. Căci așa se leagă une-

ori prietenii frumoase, aparte, care rezistă în timp, dincolo de spațiul școlii, care ne oferă de multe ori infuzia de tinerețe a spiritului de care avem nevoie.

4. În ce măsură pasiunea pentru studiul «umanioarelor» și-a pus amprenta asupra carierei profesionale a tânărului /tinerilor format/ -i de dumneavoastră? Aveți absolvenți cu care dumneavoastră și școala vă mândriți?

O fostă elevă a devenit profesoară de latină. Iar un fost elev de la un seminar teologic a ținut neapărat să-și aleagă ca temă a lucrării de licență exegeza biblică, care să-i permită ceea ce i-a plăcut să facă chiar din anii de liceu: să traducă singur textele biblice din latină și greaca veche. Dar cea mai dragă îmi este experiența trăită de una din elevele din lotul județean pe care l-am însoțit ca profesor coordonator la etapa națională a olimpiadei de limbi clasice. Pasionată de latină, în timpul olimpiadei a ajuns să fie interesată de limba greacă. Profesorul însoțitor avea o mare vină, cea de a îndrăgi mai mult limba elină decât cea latină. Așa că drumul de întoarcere s-a transformat, în ciuda orei înaintate din noapte, în pofida unui compartiment de tren arhiplin, în ore de inițiere în studiul limbii grecești. Și în avântul de nestăvilire al profesorului împătimit de limba greacă și al învățăcelului „contaminat” de morbul limbilor clasice au fost învățate alfabetul, articolele specifice limbii eline, desinențele tuturor declinărilor, câteva timpuri verbale. Pasiunea tinerei pentru limba greacă a continuat și la întoarcerea ei acasă. S-a dedicat învățării limbii grecești, devenind propriul său profesor. Și, în ciuda tuturor care i-au reproșat lipsa de pragmatism, a decis să urmeze cursurile facultății de litere din București, secția limbi clasice.

5. Cum este văzut studiul limbilor clasice în mediul socio-cultural unde vă desfășurați activitatea; sunteți sprijinit în eforturile dumneavoastră? Dacă răspunsul

este afirmativ, indicați factorii care v-au susținut. Dacă răspunsul este negativ, arătați cauza piedicilor întâmpinate.

Din păcate, de-a lungul timpului, chiar și printre colegii de cancelarie studiul limbilor clasice a fost considerat uneori inutil. Astăzi situația s-a schimbat. Dar nu în sensul aprecierii utilității studiului limbilor clasice, ci a unei indiferențe afișate față de „încă” o disciplină de studiu din planul de învățământ.

Trebuie să recunosc însă că am avut parte și de susținere. Când am susținut în școală necesitatea achiziționării unor dicționare de limba latină de uz școlar, nu s-au achiziționat 5-10 dicționare, cum abia îndrăzneam să sper că va fi posibil, ci 20 de dicționare. Iar lucrul la clasă a devenit de atunci mult mai ușor. Pentru că, astfel, fiecare elev a putut să aibă la dispoziție dicționarul propriu pentru a învăța să traducă din limba latină.

Susținerea cea mai surprinzătoare a venit anul acesta școlar de la o colegă de matematică, care a declarat colegilor de clasă a elevelor calificate la concursurile naționale de limbă latină, că datorită cunoașterii limbii latine, nici nu ar trebui să răsufle în fața lor. Mi s-a părut varianta, destul de plastică, a recunoașterii efortului depus pentru a atinge performanța în cunoașterea limbii latine, dar și a faptului că puțini sunt cei care mai aleg să învețe latinește.” -am încheiat citatul.

Spațiul lucrării nu ne permite să prezentăm toate exemplele tinerilor care au făcut o carieră prestigioasă, purtând în memorie și-n faptă „scânteia” aprinsă odinioară de un profesor clasicist iubit și respectat. În toată țara se formează încă tineri care vor alcătui o elită intelectuală, devenind buni „manageri” la locul lor de muncă, prin faptul că studiul „umanioarelor” le-a imprimat rigoarea și disciplina în acțiune, i-a învățat să poată pune în relație multiple date, găsind soluția optimă în situații aparent fără ieșire.

Sunt tineri care s-au apropiat de izvoarele cunoașterii umane, acoperind secole de cultură, fără a avea sentimentul efortului împovăraător al învățării.

Suntem membri ai Uniunii Europene și dorim să participăm la viața cultural-științifică a bătrânului continent, promovând tineri educați, care să demonstreze, prin tot ceea ce întreprind, că și-au format competențele necesare unui domeniu de activitate, având însușită o scară de valori morale, intelectuale, cu reprezentativi-

tate pentru spațiul european. Dar acesta se definește prin cei 2000 de ani în care clasicismul greco-latin a configurat harta spirituală a lumii moderne.

De dragul acestor tineri, care mai cred încă în om și doresc să cultive **binele, adevărul și frumosul**, valorile perene ale clasicismului, studiul limbilor clasice trebuie să rămână în atenția celor care decid viitorul țării noastre. Iar noi nu trebuie să uităm că viitorul se construiește azi.

Bibliografie

Zoe Dumitescu-Buşulenga, „Mihai Eminescu”, Ed.Tineretului 1963, pag.238

Articol publicat în numărul jubiliar al revistei „Viziuni” a C.N.”Bogdan Petriceicu-Haşdeu”, sub titlul „Scrisoare către cei de-acasă”

Articol publicat în revista „Teen Press”- sursa Internet